

Формування кредитної політики банку

Олена Анатоліївна Криклій,
доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» (м. Суми),
кандидат економічних наук

Олеся Володимирівна Мірошніченко,
доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України» (м. Суми),
кандидат економічних наук

Анотація. Досліджено сутність, принципи і теоретичні підходи до формування кредитної політики банку. Визначено цілі та завдання, що повинні бути досягнуті у процесі формування кредитної політики банку. Обґрунтовано технологію формування кредитної політики банку. Визначено склад суб'єктів управління, що беруть участь у розробленні кредитної політики банку.

Ключові слова: банк, кредитна політика банку, формування кредитної політики банку.

Постановка проблеми. Постійне забезпечення оптимального рівня кредитного ризику з одночасним досягненням планового рівня прибутку від кредитних вкладень в умовах нестабільності зовнішнього середовища вимагає запровадження в банках науково обґрунтованої кредитної політики, яка базується на достовірності та репрезентативності даних аналізу поточної ситуації та можливих шляхів її розвитку в майбутньому, можливості банку оперативного реагувати на зміну різноманітних факторів, що впливають на ринок кредитних послуг. Об'єктивна необхідність створення адекватних систем аналітичної підтримки та обґрунтування управлінських рішень у сфері розробки кредитної політики, їх удосконалення та адаптації до потреб сучасного банку визначають актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питання, пов'язані з формуванням кредитної політики банку, досліджено не повною мірою.

Значний внесок у дослідження сутності поняття «кредитна політика банку», визначення видів та функцій кредитної політики банку, механізму її формування та реалізації зроблено І. С. Гуцалом [5, 6], В. Д. Лагутіним [11], О. І. Лаврушиним [3] і Г. С. Пановою [16], науковий доробок яких став базою для досліджень У. Р. Байрама [1], Т. В. Грищенко та О. А. Падалко [4], Н. В. Жукової [7], І. В. Карбівничого [8–10], Т. В. Майорової [12], М. М. Новосельцевої [13–14], Т. С. Павленко [15], С. М. Подік [18], А. П. Питьєвої [19], Т. В. Родічєвої [20] та інших.

За всієї значущості розробок вітчизняних і зарубіжних науковців слід зазначити, що значна кількість питань, пов'язаних із теоретичними засадами й практичними аспектами формування кредитної політики банку (принципи формування, фактори, що впливають на формування кредитної політики банків, особливості формування кредитної політики банків України в сучасних умовах, роль конкретних підрозділів банків у процесі створення кредитної політики, порядок їх взаємодії), залишаються недостатньо розкритими.

Тому необхідним є узагальнення теоретичних підходів і практичного досвіду формування та реалізації кредитної політики банків, у тому числі в умовах економічної нестабільності, що дозволить визначити орієнтири для подальшого її розвитку та вдосконалення.

Метою статті є розроблення пропозицій та обґрунтування рекомендацій щодо формування кредитної політики, адекватної сучасним умовам функціонування банківської системи України, що забезпечить стабільне і стійке функціонування банку та досягнення цілей його діяльності на ринку кредитних послуг.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. За результатами проведеного дослідження нами визначено, що єдиного розуміння поняття «кредитна політика банку» не сформовано. Вважаємо, що кредитну політику в найбільш загальному розумінні слід досліджувати як складову банківської політики, що визначає цілі діяльності на ринку кредитних послуг і стратегії їх досягнення. У практично-прикладному розумінні кредитну політику ми пропонуємо визначати як структурно-функціональну цілісність взаємопов'язаних між собою елементів (цілей, завдань, принципів, технології, організації), взаємодія яких дозволяє визначити найбільш ефективні стратегії діяльності банку на ринку кредитних послуг.

Беззаперечним є твердження, що основою формування кредитної політики банку є її цілі та завдання. Розробляючи кредитну політику як елемент банківської політики, слід підкреслити, що її цілі перебувають у зв'язку із загальними стратегічними цілями банку, збігаються з цілями його банківської політики.

Слід зазначити, що єдиного розуміння мети кредитної політики банку не сформовано: Н. І. Антипова визначила її як «досягнення комерційного зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності якості кредитного портфеля банку» [2]; М. М. Новосельцева – «допущення тільки такого характеру ризику, який дозволяє створювати активи високої якості і забезпечувати постійний цільовий рівень прибутковості; створення високопрофесійного колективу кредитних

працівників, що забезпечують високу якість кредитного портфеля банку; надання кредитів на фінансування економічно перспективних, рентабельних проектів, що відповідають стратегічним цілям банку; сприяння розвитку довгострокових відносин з клієнтами, що приносять дохід; уникнення використання висококонкурентних, але невиправданих методів кредитування» [14]; Т. С. Павленко – «забезпечення ліквідності, формування якісного кредитного портфеля, ефективне розміщення ресурсів і отримання прибутку» [15]; Г. С. Панова – «...створення умов для ефективного розміщення залучених коштів, забезпечення стабільного зростання прибутку банку (в процесі зростання доходів від кредитних операцій і зниження витрат за депозитними операціями, а також витрат на обслуговування кредитів низької якості) [16]; І. В. Пещанська – «підвищення прибутковості кредитних операцій і зниження кредитних ризиків» [17]; Т. В. Родичева – «...високодохідне розміщення пасивів (зокрема залучених вкладів і депозитів) банку в кредитні продукти за одночасного підтримання певного рівня якості кредитного портфеля банку» [20].

Вважаємо, що метою розробки кредитної політики є забезпечення контролю над ризиками (непрямим валютним, процентним, операційним ризиками і ризиком ліквідності) у процесі найбільш ефективного розміщення кредитних ресурсів для одержання максимально можливого доходу від кредитних операцій при дотриманні оптимального співвідношення між прибутковістю і рівнем кредитного ризику в умовах активного просування банку в пріоритетних галузях економіки та регіонах присутності банку.

Ми окреслили такі завдання, необхідність виконання яких повинна враховуватись при формуванні кредитної політики банку:

- забезпечення надання якісних кредитів, тобто таких кредитів, що забезпечують адекватний процентний прибуток навіть за негативних змін макроекономічних умов чи зміни умов ведення банківського бізнесу;
- забезпечення прибутковості кредитного портфеля. Вартість кредиту повинна відповідати прогнозованому (розрахунковому) ступеню індивідуального кредитного ризику, а дохідність кредитного портфеля – плановому рівню;
- забезпечення розумного зростання кредитного портфеля. Метою банку є довгострокове стабільне зростання прибутковості бізнесу. Це зростання не може бути забезпечене, по-перше, без формування портфеля кредитів відповідної якості; по-друге, без досягнення оптимального співвідношення між рівнем прибутку і ризику. Зростання кредитного портфеля банку повинно контролюватися таким чином, щоб уникнути неприйнятної для банку концентрації ризику, наприклад, за галузями, позичальниками, територіями.

Беззаперечним є твердження науковців, що при розробці та реалізації кредитної політики банку повинна виконуватись низка принципів, але визначення їх складу є неоднозначним. Т. С. Павленко визначила,

що ними є «наукова обґрунтованість, оптимальність, ефективність, а також єдність нерозривного зв'язку елементів кредитної політики, оскільки тільки науково обґрунтована кредитна політика, сформована з урахуванням об'єктивних реалій життя і суб'єктивних факторів, що її визначають, дозволяє найбільш повно виразити інтереси держави, банку, його персоналу і клієнтів» [15]; М. М. Новосельцева – «переважання комерційного підходу над фінансовим; прагнення до збалансованого ризику; використання різних способів рефінансування кредитів; побудова організаційної структури, адекватної масштабам і рівню ризику кредитних операцій банку; внесення змін у кредитну політику на основі аналізу негативних результатів діяльності кредитних підрозділів; розуміння угоди всіма учасниками, усебічне врахування впливу зовнішніх факторів, дотримання етичних принципів» [14].

У [24] принципи кредитної політики банку поділяють на загальні (є основою кредитної політики банків I та II рівнів) і специфічні. До першої групи принципів віднесено наукову обґрунтованість (урахування при її формуванні повного складу факторів та використання науково обґрунтованих методів і моделей); оптимальність (поєднання її ефективності з поставленими цілями); ефективність (результативність її проведення); нерозривний зв'язок елементів кредитної політики.

Крім зазначених, А. П. Питьова [19] обґрунтовує доцільність введення принципів системності (доцільність розгляду кредитної політики банку як системи), адаптивності (здатність кредитної політики бути гнучкою, адаптуватися до мінливих у часі факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ) та оперативності (швидкість реагування на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищах з метою забезпечення досягнення цілей діяльності на ринку кредитних послуг).

До специфічних принципів кредитної політики належать принцип безпеки проведених операцій із розміщення ресурсів; принцип збалансованості структури активів і пасивів за строками і обсягами та ін.

За результатами проведеного дослідження загальні принципи формування кредитної політики банку пропонуємо визначати як сукупність принципів наукової обґрунтованості, оптимальності, ефективності та системності.

Специфічні принципи формування кредитної політики банків, на наш погляд, повинні включати:

- забезпечення зв'язку кредитної політики з банківською політикою;
- забезпечення сегментації напрямів кредитної політики за основними формами та видами кредитної діяльності;
- забезпечення внутрішньої збалансованості окремих напрямів кредитної політики в часі, регіональному розрізі тощо;
- забезпечення гнучкості кредитної політики.

Технологія формування кредитної політики – це сукупність методів, які забезпечують систематичне і безперервне виявлення, аналіз і контроль факторів, що впливають на формування кредитної політики банку, розробку та реалізацію комплексного гармонізованого впливу на них, у результаті чого забезпечується

досягнення цілей і завдань кредитної політики банку у визначений проміжок часу.

За результатами проведеного дослідження вважаємо за необхідне запропонувати таку технологію формування кредитної політики банку.

На першому (підготовчому) етапі вважаємо за доцільне здійснювати аналіз, об'єктами якого є стан і зміни факторів, що впливають на пріоритетність і напрями кредитної політики банку з точки зору планових обсягів кредитного портфеля та його зростання, галузевої спрямованості, типу клієнтів, видів кредиту, організації процесу кредитування тощо.

На нашу думку, факторами, що впливають на формування кредитної політики банку, є умови, що визначають його реальну й потенційну спроможність реалізувати розроблену стратегію на ринку кредитних послуг у визначений проміжок часу.

Ми погоджуємось із твердженнями І. С. Гуцала, що фактори, які впливають і визначають кредитну політику, доцільно поділити на два типи: зовнішні і внутрішні. Він зазначив, що, «...якщо внутрішні фактори пов'язані із конкурентоспроможністю установи банку і, зокрема, фінансовою стійкістю і надійністю банку, то зовнішні фактори пов'язані з політичною та економічною ситуацією в країні, законодавчою базою, рівнем розвитку банківської інфраструктури, а також міжбанківською конкуренцією» [5].

Г. С. Панова наголошує, що при розробленні кредитної політики банки аналізують безліч факторів, що мають безпосередній вплив на їхню діяльність: макроекономічні (загальний стан економіки країни, фінансова політика держави, грошово-кредитна політика центрального банку), регіональні і галузеві (стан економіки в регіонах та галузях, що обслуговуються банком, склад клієнтів банку, їх потреба у кредитуванні, наявність банків-конкурентів), внутрішньобанківські (величина власних коштів банку, кваліфікація і досвід персоналу, структура пасивів) [16].

І. В. Карбівничий у [8] пропонує фактори, що визначають кредитну політику банку, залежно від рівнів її здійснення, поділити на три групи: фактори зовнішнього впливу (загальний стан економіки країни, грошово-кредитна і фіскальна політики держави, зовнішні кредитні ризики), внутрішнього (місія і мета діяльності банку, стадія життєвого циклу банку, фінансово-економічний стан, розмір та структура кредитного портфеля, рівень корпоративного управління, внутрішні кредитні ризики) і фактори, що пов'язані з діяльністю його клієнтів (регіональна специфіка економічних відносин, кредитоспроможність позичальників, кредитні ризики, пов'язані з діяльністю позичальників).

У [17] запропоновано фактори формування кредитної політики поділяти на макро- і мікрофактори. До макрофакторів належать ті з них, що впливають на формування і успішний розвиток кредитної політики банку, на які він сам безпосереднього впливу не має: макроекономічна ситуація в країні в цілому і тенденції її розвитку; потенціал та економічні особливості регіону, в якому працює банк; стан і рівень розвитку грошового ринку країни; кредитна політика конку-

рентів; обмеження на обсяг кредитних операцій, що встановлюються законодавчо. Наголошується, що, на відміну від макрофакторів, банк може прямо впливати на мікрофактори, які впливають на кредитну політику банку, і за допомогою їх регулювання самостійно формувати й удосконалювати свою кредитну політику. До їх складу належать такі фактори, як: кваліфікованість банківського персоналу; забезпечення банківського персоналу необхідними інформаційними та робочими матеріалами; готовність персоналу банку до роботи з різними категоріями позичальників; процентна політика банку щодо видаваних кредитів; потенційні і вже наявні позичальники банку.

За всієї значущості розробок вітчизняних і зарубіжних учених з цього питання, на нашу думку, необхідно більш чітко систематизувати фактори, які визначають кредитну політику банку, з метою подальшого їх аналізу, оцінювання ступеня впливу та регулювання.

За результатами проведеного дослідження склад внутрішніх факторів, що визначають особливості формування кредитної політики банку, вважаємо за доцільне об'єднати у дві групи.

Перша група визначає цілі діяльності банку на ринку банківських послуг у цілому. Оскільки, як уже зазначалось, цілі кредитної політики підпорядковуються загальним цілям діяльності банку, то й засоби її реалізації повинні узгоджуватись і не вступати у протиріччя з банківською стратегією.

Друга група внутрішніх факторів визначає наявні в банку ресурси і технології, що забезпечують досягнення поставлених цілей, зокрема:

- фінансове забезпечення (якість управління формуванням ресурсів банку, зокрема: достатність капіталу банку для покриття кредитних ризиків і забезпечення планового зростання кредитного портфеля; наявність ресурсів банку, узгоджених за об'ємними, часовими і вартісними характеристиками з поточними і прогнозованими кредитними операціями);
- організаційне забезпечення (ефективність як організаційної структури банку в цілому, так і організаційного забезпечення кредитного процесу зокрема);
- кадрове забезпечення (система управління персоналом, корпоративна культура, підвищення кваліфікації персоналу, поліпшення умов праці працівників банку, наявність матриці розподілу відповідальності, наявність моделі компетенції і повноважень);
- технологічне забезпечення (наявні техніки і технології, наявність моделей, матриці моделей кредитних бізнес-процесів, моделі оточення бізнес-процесів, технологічних карток);
- інформаційне забезпечення (наявність моделі бібліотеки документів, інформаційних систем і баз даних).

За можливістю управління внутрішні фактори є керованими, за можливістю контролю – контрольовані.

Виникнення та інтенсивність прояву зовнішніх факторів не залежать від діяльності банку, оскільки вони вкрай неоднорідні за джерелами походження і є

результатом впливу систем різного рівня. На нашу думку, їх доцільно поділяти на фактори зовнішнього середовища непрямого (політичні, правові, економічні, соціальні фактори) і прямого (банківське регулювання і нагляд, грошово-кредитна політика Національного банку України та стан ринку кредитних послуг) впливів. За можливістю управління всі ці фактори є некерованими, за можливістю контролю – неконтрольованими.

Аналіз зовнішніх факторів являє собою процес, за допомогою якого розробники кредитної політики досліджують зовнішнє щодо банку середовище для того, щоб визначити наявні можливості та загрози, що ним генеруються. Для формування кредитної політики банку важливими є не значення цих факторів як таких, а ті можливості, які вони надають для забезпечення реалізації кредитної політики банку, і ті загрози, які містяться в окремих елементах економічної, політичної, правової та соціальної компонент.

Як інструментарій для аналізу зовнішнього середовища непрямого впливу пропонуємо застосовувати *PEST*-аналіз, за результатами якого повинні бути визначені ключові фактори, зміна яких найбільшою мірою впливатиме на можливість реалізації кредитної політики банку.

Для проведення аналізу ринку кредитних послуг пропонуємо використовувати модель М. Портера, результатом застосування якої є визначення та прогнозування ключових факторів успіху (КФУ) – загальних для всіх банків змінних, вплив на які дає можливість поліпшити їхні конкурентні позиції на ньому.

Вважаємо, що на сучасному етапі розвитку банківської системи України в умовах нестабільного зовнішнього середовища обов'язковим є застосування сценарного аналізу, який забезпечує кредитній політиці сценарно-стратегічний характер і дозволяє отримати уявлення про найбільш важливі і ймовірні зміни в зовнішньому середовищі, виявити КФУ конкуренції банку на ринку кредитних послуг, а також необхідні для цього ресурси.

Аналіз і оцінка внутрішніх факторів, на нашу думку, повинна передбачати використання *SPASE*- та *VRIO*-аналізу з урахуванням сформованих сценаріїв розвитку зовнішнього середовища і проводиться з позиції визначення того потенціалу, на який банк може розраховувати у процесі реалізації його кредитної політики. Головним результатом аналізу внутрішніх факторів повинно бути розуміння цінності наявних у банку ресурсів і компетенцій щодо отримання стійкої конкурентної переваги на ринку кредитних послуг і можливості досягнення цілей кредитної політики у визначеному періоді.

Важливою складовою аналізу є визначення відповідності стратегії банку, що обрана для реалізації кредитної політики, очікуваним змінам зовнішнього середовища за допомогою *SWOT*-аналізу, що передбачає аналіз ступеня впливу конкретних сценарних умов на наявні сили і слабкості банку, виявлені в результаті аналізу внутрішніх факторів. За його допомогою необхідно оцінити стратегічну реакцію банку на очікувані зміни зовнішнього середовища (наскільки успішно банк, з урахуванням виявлених загроз і можливостей,

зможе підсилити свої сильні сторони або сформувати нові переваги і чи зможе захистити свої слабкі місця) завдяки наявним у нього ресурсам, а також передбаченій стратегією зміни портфеля ресурсів.

Для результативного аналізу розриву в ресурсах і компетенціях банку й очікуваних змінах зовнішнього середовища запропоновано використати *GAP*-аналіз, за результатами якого банк може визначити, яким чином слід змінити наявні ресурси, які зміни внести до стратегії, що забезпечує реалізацію кредитної політики банку.

Після завершення цього процесу на другому етапі проводиться остаточне визначення цілей кредитної політики банку та критеріїв їх досягнення, на основі чого відбувається розробка кредитної стратегії, під якою пропонуємо розуміти деталізовану сукупність рішень із забезпечення досягнення цілей кредитної політики банку з урахуванням впливу зовнішніх факторів, базуючись на пропозиції конкурентоспроможних кредитних продуктів, здатності до ефективного управління ресурсами, підтримці прийняттого рівня ризиків і забезпеченні стійкості банку.

Вибір кредитної стратегії передбачає формування альтернативних варіантів досягнення цілей кредитної політики, їх оцінку і вибір оптимальної стратегічної альтернативи для реалізації. Для цього застосовується інструментарій, що включає кількісні методи прогнозування, сценарний аналіз, інструментарій портфельного аналізу тощо.

У найбільш загальному варіанті кредитні стратегії банку диференціюють із позиції співвідношення рівня дохідності та кредитного ризику, на основі чого виділяють три принципові типи кредитних стратегій банку – консервативний, поміркований та агресивний.

Консервативний тип кредитної стратегії банку передбачає, що банк не намагається отримувати високі доходи за рахунок значного розширення обсягів кредитної діяльності, характеризується жорсткими критеріями до оцінювання кредитоспроможності позичальників, мінімальними строками надання кредитів та їх обсягів, підвищенням вартості кредитних ресурсів, використанням жорстких процедур ліквідації проблемної заборгованості.

Поміркований тип кредитної стратегії передбачає, що темп зростання обсягів кредитного портфеля відповідає середньогалузевим показникам, визначає типові умови здійснення кредитних операцій відповідно до загальноприйнятої банківської практики та орієнтується на середній рівень кредитного ризику.

Агресивний тип кредитної стратегії передбачає значне розширення обсягів кредитної діяльності, не враховуючи високий рівень кредитного ризику, що супроводжує кредитні операції. Він характеризується наданням кредитів більш ризиковим категоріям позичальників, збільшенням строків надання кредитів та їхніх розмірів, зниженням вартості кредиту до мінімально можливого рівня, наданням позичальникам можливості пролонгації кредиту.

На третьому етапі в межах розробленої кредитної політики банку здійснюють розробку основних параметрів організації кредитного процесу:

- визначення повноважень у сфері надання кредитів, якими наділений кожен кредитний працівник і кредитний комітет;
- визначення обов'язків з передачі прав і надання інформації в межах бізнес-процесів кредитування;
- вимоги до перевірки, оцінювання та прийняття рішень за кредитними заявками клієнтів;
- формування стандартів оцінки кредитоспроможності позичальників і диференціації умов кредиту;
- формування вимог до інформаційного забезпечення, зокрема необхідної документації, яка додається до кожної кредитної заявки, а також документації, яка зберігається у кредитній справі (фінансова звітність, договори гарантії і застави тощо);
- визначення прав працівників банку з детальним визначенням того, хто відповідає за зберігання і перевірку кредитних справ;
- формалізація правил прийняття, оцінювання та реалізації кредитного забезпечення;
- опис політики та практики встановлення процентних ставок і комісій за кредитами, умови погашення кредитів;
- опис стандартів якості, які застосовуються до всіх кредитів;
- опис практики виявлення, аналізу та розв'язання ситуацій, пов'язаних із проблемними кредитами тощо.

На наступному етапі відбувається формування механізму контролю за реалізацією кредитної політики банку, який передбачає сукупність дій суб'єктів управління, спрямовану на постійне спостереження за факторами, що впливають на можливість реалізації кредитної політики банку, з метою своєчасного виявлення відхилень фактичних результатів кредитної діяльності від запланованих і прийняття

оперативних управлінських рішень, що забезпечують досягнення її цілей у визначеному проміжку часу.

На заключному етапі здійснюють загальне оцінювання ефективності розробленої кредитної політики. Слід підкреслити, що не існує уніфікованих критеріїв ефективності кредитної політики банку. Їхній склад та оптимальні значення визначаються, насамперед, обраним банком типом кредитної стратегії, урахуванням економічної, політичної та соціальної ситуації в регіоні його функціонування або приймаючи до уваги всю сукупність зовнішніх і внутрішніх ризиків, які впливають на його роботу.

Вважаємо, що головними кількісними критеріями ефективності кредитної політики банку є дотримання показників прибутковості та рівня ризику кредитної діяльності банку на встановленому цільовому рівні, не загрожуючи при цьому фінансовій стійкості та конкурентоспроможності банку протягом планового періоду. До якісних критеріїв ефективності кредитної політики банку належать забезпечення дотримання вимог банківського регулювання і нагляду, її відповідність банківській політиці, забезпечення внутрішньої збалансованості окремих напрямів кредитної політики та їх відповідності умовам зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування банку.

Організація формування кредитної політики банку – це сукупність прийомів і методів раціонального поєднання елементів керуючої підсистеми (суб'єктів управління) із внутрішніми факторами, що впливають на формування кредитної політики в часі та просторі. У цьому розумінні організація формування кредитної політики банку повинна забезпечити створення найбільш сприятливих умов для досягнення цілей кредитної політики банку у визначений проміжок часу (рис. 1).

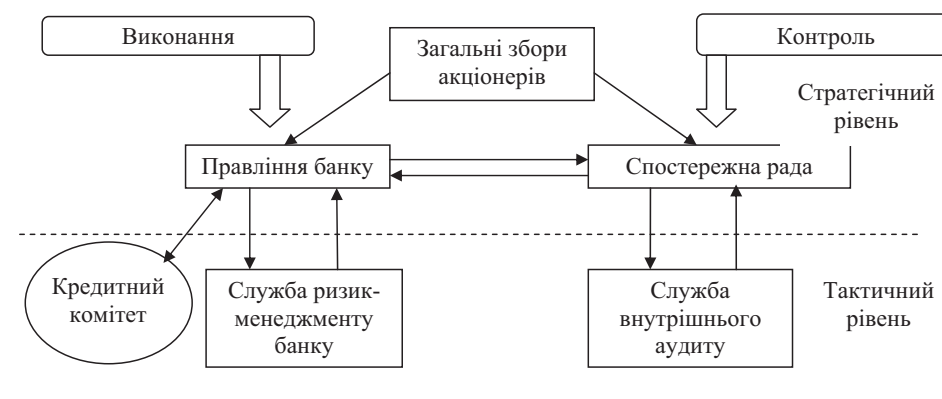

Рис. 1. Організація формування кредитної політики банку

Формування кредитної політики банку здійснюється на стратегічному рівні спостережною радою банку в межах її функцій і відповідальності перед власниками банку, вкладниками / контрагентами та органами банківського нагляду.

Вищим виконавчим органом, що забезпечує реалізацію кредитної політики банку на стратегічному

рівні, є правління банку – у межах своїх повноважень і відповідальності перед спостережною радою банку, вкладниками і контрагентами та органами банківського нагляду.

Частину функцій правління банку для забезпечення ухвалення управлінських рішень, адекватних сформованій ситуації, та контролю за їх виконанням

у банках передають спеціально створеним колегіальним органам. Відповідно до вимог законодавства України банки зобов'язані створювати кредитний комітет як головний спеціалізований орган щодо ефективного управління їхньою кредитною діяльністю. Структура кредитних комітетів кожного конкретного банку визначається індивідуально залежно від його регіональної структури та системи делегування повноважень.

На тактичному рівні в розробленні кредитної політики беруть участь працівники підрозділу ризик-менеджменту та інших структурних підрозділів банку, що є учасниками процесу кредитування.

Висновки. Кредитну політику банку запропоновано визначати як структурно-функціональну цілісність взаємопов'язаних між собою елементів (цілей, завдань, принципів, технології, організації), вза-

ємодія яких дозволяє визначити найбільш ефективну стратегію діяльності банку на ринку кредитних послуг.

Технологія формування і реалізації кредитної політики – це сукупність методів, що забезпечують систематичне і безперервне виявлення, аналіз і контроль факторів, що впливають на формування і реалізацію кредитної політики банку, розроблення та реалізацію комплексного гармонізованого впливу на них, у результаті чого забезпечується досягнення цілей і завдань кредитної політики банку у визначений проміжок часу.

Організація формування та реалізації кредитної політики банку – це сукупність прийомів і методів раціонального поєднання елементів керуючої підсистеми (суб'єктів управління) із внутрішніми факторами, що впливають на формування кредитної політики в часі та просторі.

Список використаної літератури

1. Байрам У. Р. Формування і реалізація кредитної політики регіональних банків : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг та кредит» / У. Р. Байрам. – К., 2006. – 17 с.
2. Банковский портфель – 3 : Кн. менеджера по кредитам. Кн. менеджера по расчетам. Кн. менеджера по фондовым и трастовым операциям. Кн. банк. бухгалтера и аудитора / [О. Н. Антипова [и др.] ; отв. ред. : Ю. И. Коробов, Ю. Б. Рубин, В. И. Солдаткин] ; Промстройбанк России, Моск. междунар. ун-т бизнеса и информ. технологий, Ассоц. экон. вузов. – М. : Соминтэк, 1995. – 750 с.
3. Банковское дело : учебник / О. И. Лаврушин. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 576 с.
4. Грищенко Т. В. Проблеми формування та реалізації кредитної політики комерційних банків / Т. В. Грищенко, О. А. Падалко // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. – 2005. – № 79. – С. 12–15.
5. Гуцал І. С. Дієвість кредитного механізму в економіці України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг та кредит» / І. С. Гуцал. – К., 2004. – 31 с.
6. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України / І. С. Гуцал. – Львів : ВАТ «Бібльос», 2001. – 244 с.
7. Жукова Н. В. Кредитная политика коммерческого банка на рынке ипотечного кредитования : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Н. В. Жукова. – СПб., 2009. – 19 с.
8. Карбівничий І. В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / І. В. Карбівничий. – Суми : [Б. В.], 2011. – 216 с.
9. Карбівничий І. В. Оптимізація фінансового забезпечення механізму кредитної політики банку / І. В. Карбівничий // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 3. – С. 17–22.
10. Карбівничий І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку / І. В. Карбівничий // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. – Суми : УАБС НБУ, 2006. – Т. 17. – С. 264–270.
11. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посіб. / В. Д. Лагутін. – 4-те вид., стереот. – К. : Знання, 2004. – 215 с.
12. Майорова Т. В. Банківське кредитування інвестиційних проектів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг та кредит» / Т. В. Майорова. – К., 2000. – 19 с.
13. Новосельцева М. М. Вопросы кредитной политики коммерческих банков в современных условиях / М. М. Новосельцева // Банковские услуги. – 2010. – № 2. – С. 11–17.
14. Новосельцева М. М. Формирование кредитной политики коммерческого банка : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / М. М. Новосельцева. – М., 2010. – 21 с.
15. Павленко Т. С. Кредитная политика коммерческих банков и ее влияние на банковскую деятельность : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Т. С. Павленко. – Ростов-на-Дону, 2009. – 20 с.
16. Панова Г. С. Кредитная политика коммерческого банка / Г. С. Панова. – М. : ДИС, 1997. – 356 с.
17. Пещанская И. В. Организация деятельности коммерческого банка / И. В. Пещанская. – М. : КРОНОС, 2001. – 651 с.
18. Подік С. М. Кредитна політика комерційного банку. Теорія і практика : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / С. М. Подік ; Львів. банк. ін-т Нац. банку України. – К. : ФАДА, ЛТД, 2007. – 254 с.
19. Пытьева А. П. Кредитная политика как инструмент снижения уровня кредитного риска / А. П. Пытьева // Финансы, денежное обращение и кредит. – 2010. – № 12 (73). – С. 343–346.

20. Родичева Т. В. Кредитная политика коммерческих банков в условиях макроэкономической нестабильности : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Т. В. Родичева. – М., 2009. – 22 с.
21. Сидоренко В. А. Кредитна політика як чинник підвищення конкурентних переваг національної економіки / В. А. Сидоренко // Збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. – 2009. – № 1. – С. 259–265.
22. Солодка О. О. Ефективність кредитної політики в механізмі банківського маркетингу / О. О. Солодка // Фінанси України. – 2011. – № 11. – С. 119–127.
23. Терехова Н. В. Кредитная политика банка как элемент оптимизации кредитного портфеля / Н. В. Терехова // Вестник ОГУ. – 2008. – № 10. – С. 121–127.
24. Терновская Е. П. Формирование кредитной политики коммерческого банка: проблемы, направления развития / Е. П. Терновская, М. М. Новосельцева // Финансовый журнал. – 2010. – № 2. – С. 119–128.
25. Третьяков А. И. Совершенствование кредитной политики коммерческого банка : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / А. И. Третьяков. – Екатеринбург, 2005. – 25 с.

Summary. In the article the essence and principles of the Bank's credit policy. Author specified goals and objectives that should be achieved in the implementation of the Bank's credit policy. The composition of the control subjects participating in the development of the bank's credit policy.

Keywords: bank, bank's credit policy, loan policy formation.

Криклій, О. А. Формування кредитної політики банку [Текст] / О. А. Криклій,
О. В. Мірошниченко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України.
– 2013. – №3. – С. 165-171.